

**«АБЫЛАЙ ХАН АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАТЫНАСТАР ЖӘНЕ ӘЛЕМ ТІЛДЕРІ УНИВЕРСИТЕТІ» АҚ**

«Бекітемін»
Оқу-іскәрі жөніндегі проректор
п.ғ.д., профессор
Чакликова А.Т.
2025 ж.

**8D065- «Халықаралық қатынастар» дайындау бағыты
8D03121 -«Халықаралық қатынастар» білім беру бағдарламасы
бойынша докторантураға түсу емтихандарының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы, 2025

1. Жалпы ережелер

1.1 Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы №600 бұйрығына (бұдан әрі – Үлгілік қағидалар) және «Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті» АҚ (бұдан әрі – Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ) оқуға қабылдау ережесіне сәйкес құрастырылған.

1.2 Докторантураға түсу емтиханы келесі блоктардан:

- 1) Оқуға түсушімен Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ емтихан комиссиясы өткізетін әңгімелесуден;
- 2) Эссе жазудан;
- 3) Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына жауаптардан тұрады.

1.3 Қорытынды баға эссені бағалау, білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына берілген жауаптар мен әңгімелесу нәтижелерін қосу арқылы қосындысынан алынған балдар жиынтығынан тұрады.

Тест түрлері	Балл
ЖЖОКБҰ-ның емтихан комиссиясы оқуға түсушімен өткізетін әңгімелесу	30
Эссе	20
Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтары	50
Барлығы	100

Докторантураға түсу емтиханына 3 сағат 30 минут (210 минут) беріледі, оның ішінде:

- әңгімелесуге – 20 минут;
- білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарын және эссе жазуға - 190 минут (3 сағат 10 минут).

1.4 Докторантураға білім беру бағдарламаларының тобы бойынша түсу емтихандары келесі мерзімдерде жүзеге асырылады:

- 1) күнтізбелік жылғы 4 тамыздан 20 тамызға дейін;
- 2) күнтізбелік жылғы 19 қарашадан 11 желтоқсанға дейін.

1.5 Докторантураға оқуға түсушімен әңгімелесуді Абылай хан атындағы ҚазХҚжәнеӘТУ «Эссе жазу» және «Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан сұрақтарына жауаптар» блоктары бойынша түсу емтихандарын тапсырғанға дейін дербес жүргізеді.

Әңгімелесу оқуға түсушінің кәсіби және жеке қасиеттерін, ғылыми-зерттеу немесе эксперименттік-зерттеу жұмыстарын жүргізу әлеуетін бағалауға бағытталған.

Әңгімелесу емтихан комиссиясының төрағасы, мүшелері және хатшысы қол қоятын хаттамамен ресімделеді.

Оқуға түсуші әңгімелесуге келмеген жағдайда 0 балл қойылады, хаттамамен ресімделеді, оған емтихан комиссиясының төрағасы, мүшелері және хатшысы қол қояды.

Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар

1. Халықаралық қатынастардың классикалық және заманауи теориялары: реализм, либерализм, конструктивизм, марксизм, постмодернизм.
2. Халықаралық жүйенің модельдері: бір полярлық, биполярлық, көп полярлық.
3. Жаһандану және оның халықаралық қатынастарға әсері.
4. Халықаралық қатынастардағы ғылыми зерттеу әдістемесі.
5. XX–XXI ғасырлардағы халықаралық қатынастар жүйесінің эволюциясы.
6. Халықаралық саясаттағы ұлы державалардың рөлі.
7. Халықаралық ұйымдар және жаһандық басқару (БҰҰ, ДСҰ, ХВҚ және т.б.).
8. Трансұлттық актерлердің әсері: корпорациялар, ҰЕҰ, БАҚ.
9. Қазіргі әлемдік тәртіп мәселелері және жаһандық басқару реформалары.
10. Қазіргі әлемдегі Геосаясат және стратегиялық бәсекелестік.
11. Әскери альянстар және Ұжымдық қауіпсіздік жүйелері (НАТО, ҰҚШҰ және т.б.).
12. Жаппай қырып-жою қаруын таратпау және қаруды бақылау.
13. Аймақтық қауіпсіздік мәселелері (Таяу Шығыс, Шығыс Еуропа, Азия-Тынық мұхиты аймағы).
14. Дипломатияның эволюциясы: дәстүрлі және цифрлық дипломатия.
15. Жетекші актерлердің сыртқы саясаты: АҚШ, Қытай, Ресей, ЕО.
16. Еуропалық интеграция және ЕО-ның сыртқы саясаты.
17. Африка және Латын Америкасы халықаралық қатынастар жүйесінде.
18. Азия-Тынық мұхиты: қақтығыстар, серіктестіктер, перспективалар.
19. Посткеңестік кеңістік: сыртқы саясат, қақтығыстар, интеграциялық процестер.

20. Халықаралық экономикалық қатынастар және сауда соғыстары.
21. Энергетикалық қауіпсіздік және ресурстар үшін күрес.
22. Даму және халықаралық көмек: халықаралық институттардың рөлі.
23. Жаһандық көші-қон процестері және демографиялық сын-қатерлер.
24. Ислам радикализмі: таралуы және тәуекелдері
25. Тұрақты даму мақсаттары және халықаралық ынтымақтастық.

Болжалды эссе тақырыптары

1. Халықаралық қатынастардағы теориялық парадигмалардың эволюциясы: классикалық реализмнен постструктурализмге дейін.
2. Халықаралық қауіпсіздікке реалистік және либералды көзқарастарды салыстырмалы талдау.
3. Көп полярлықты қайтару: либералды әлемдік тәртіпке шақыру немесе балама?
4. "Жаһандық Оңтүстік" тұжырымдамасы және халықаралық саясаттағы күштер тепе-теңдігінің өзгеруі.
5. ХХІ ғасырдың жаңа геосаяси жағдайындағы Орталық Азия: мүмкіндіктер мен тәуекелдер. Болашақ қақтығыстар: болжамды сценарийлер
6. Қазақстан мен АҚШ ынтымақтастығының маңызды басымдықтары.
7. Әлемдік державалардың геосаяси мүдделері тұрғысынан Арктиканы игеру.
8. Тұрақсыз әлем жағдайындағы Қазақстанның сыртқы саясатының ерекшеліктері
9. Жаңа әлемдік тәртіпті қалыптастырудағы орта державалардың рөлі.
10. ХХІ ғасырдағы АҚШ пен Қытай: қарсыласу, бәсекелестік немесе қатар өмір сүру?
11. Халықаралық либералды тәртіптің болашағы: дағдарыс немесе бейімделу?
12. Киберкеңістік халықаралық қауіпсіздіктің жаңа өлшемі ретінде.
13. Халықаралық қақтығыстар мен араласу: қорғау мен егемендікті бұзу арасындағы шекара қайда?
14. Жаһандық саясаттағы терроризмнің эволюциясы: Аль-Каидадан ДАИШ және beyond.
15. Жаһандық сын-қатерлер дәуірінде халықаралық ұйымдардың функциялары қалай өзгерді?
16. ДСҰ экономикалық ұлтшылдық пен протекционизм жағдайында: жаһандық сауда тәртібінің аяқталуы?
17. Халықаралық қатынастардағы санкциялық саясаттың тиімділігі.
18. Энергетикалық қауіпсіздік: декарбонизация дәуіріндегі ресурстардың геосаясаты.
19. Климаттың өзгеруі және халықаралық қатынастар: ынтымақтастыққа қауіп немесе ынталандыру?

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Tim Marshall. The Future of Geography. How power and politics in space will change our world. - Elliott Thompson, 2023. – 256 p.
2. Richard H. Thaler. Misbehaving: The Making of Behavioral Economics. Reprint Edition. - W. W. Norton & Company; Reprint edition, 2016. – 432 p.
3. Vaclav Smil. Grand Transitions: How the Modern World Was Made. - Oxford University Press, 2021. – 384 p.
4. Dorling Kindersley. Simply Economics (DK Simply). - DK, 2022. – 160 p.
5. Вопросы науки и образования в 21 в. : монография /Сост. З.Д. Шайморданова. Алматы: Полилингва, 2023. 184 с.
6. Haas M., Lanham M. International Relations Theory : Competing Empirical Paradigms
7. McGlinchey, S. International Relations.- Bristol, England, 2017.- 238 p. <http://www.e-ir.info/about/donate>
8. Алексеева Т.А. Теория международных отношений для вузов. - Москва : Аспект Пресс, 2019. — 608 с.
9. Transformation of geopolitical structure of contemporary world: Textbook for students of the specialty "International relations", "Regional studies".- Almaty: Polilingva, 2019.- 224 p.
10. Hesse R. Global Development. Germany and Politics. – Almaty: Kazakh Ablai khan UIR&WL, 2020 (в рамках программы приглашения зарубежных лекторов).
11. Askhat G., Baisultanova K.Ch., Raiymbekova A.A. Contemporary Problems of International Relations. – Almaty 2021.
12. Berger S., Scalmer S. The Transnational Activist: Transformations and Comparisons from the Anglo-World since the Nineteenth Century. - Palgrave Studies in the History of Social Movements, 2018
13. Heywood, A. Global Politics. - New York: Palgrave Macmillan, 2011.- 585 p.
14. Ачкасов В.А., Ланцов С.А. Мировая политика и международные отношения : Учебник. - Москва: Аспект Пресс, 2011.- 480 с.
15. Анализ экономической стратегии и внешней политики Китая в Казахстане .- Нур- Султан: Фонд им. Конрада Аденауэра, 2020.- 165 с.

16. Шаклеина Т.А. Введение в прикладной анализ международных ситуаций : учебник / под ред.- 2-е изд., испр. и доп.- М.: Аспект Пресс, 2017.- 288 с.

17. Transformation of geopolitical structure of contemporary : Textbook for students of the specialty "International relations", "Regional studies".- Almaty: Polilingva, 2019.- 224 p.

18. Башмаков, А.А. От приграничного сотрудничества к евразийской экономической интеграции : сборник научных трудов / Алматы: КИСИ при Президенте РК, 2013.- 216 с.

19. Интернет ресурсы

20. <https://www.oecd-ilibrary.org/development/>

21. <https://www.cambridge.org/core>

22. <https://21stcenturychallenges.org/challenges/>

23. https://www.un.org/esa/dsd/dsd_sd21st/21_reports.shtml

<https://developingeconomics.org/2>

24. <https://popups.uliege.be/>

25. <https://hbr.org>

26. <https://www.oecd.org/regional/regions-global-economy.htm>

27. <https://www.worldbank.org/en/topic/regional-integration/overview>

28. <https://www.imf.org/en/>

29. Central Asia Cement. <https://cac.kz/>